

LIITE I — YLEISET EHDOT

SISÄLLYSLUETTELO

LIITE I — YLEISET EHDOT	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	1
OSA A – OIKEUDELLISET JA HALLINNOLLISET MÄÄRÄYKSET	4
Artikla II.1. — Määritelmät	4
Artikla II.2. — Edunsaajan yleiset velvollisuudet ja tehtävät.....	6
Artikla II.3. — Sopimuspuolten välinen viestintä.....	6
II.3.1. Viestien muoto ja toimitustavat.....	6
II.3.2. Viestin toimituspäivämäärä.....	6
Artikla II.4. — Vahingonkorvausvastuu	7
Artikla II.5. — Eturistiriidat.....	7
Artikla II.6. — Luottamuksellisuus	7
Artikla II.7. — Henkilötietojen käsittely	8
II.7.1. Komission suorittama henkilötietojen käsittely	8
II.7.2. Edunsaajan suorittama henkilötietojen käsittely	8
Artikla II.8. — Unionin rahoituksen näkyvyys.....	9
II.8.1. Unionin rahoitusta koskevat tiedot ja Euroopan unionin tunnuksen käyttö	9
II.8.2. Komission vastuun poissulkeva vastuuvapauslauseke.....	9
Artikla II.9. — Olemassa olevat oikeudet ja tulosten omistusoikeus ja käyttö (imateriaalioikeudet mukaan luettuina).....	9
II.9.1. Edunsaajalla oleva tulosten omistusoikeus	9
II.9.2. Olemassa olevat oikeudet.....	9
II.9.3. Unionilla oleva tulosten ja olemassa olevien oikeuksien käyttöoikeus.....	10
Artikla II.10. — Hankkeen toteuttamiseksi tarvittavien sopimusten tekeminen	11
Artikla II.11. — Hankkeeseen kuuluvien tehtävien suorittaminen alihankintana	11
Artikla II.12. — Kolmansille osapuolille myönnettävä taloudellinen tuki	12
Artikla II.13. — Sopimukseen tehtävät muutokset.....	13
Artikla II.14. — Saamisten siirtäminen kolmansille osapuolille	13
Artikla II.15. — Ylivoimainen este.....	14
Artikla II.16. — Hankkeen toteuttamisen keskeyttäminen	14

II.16.1. Toteuttamisen keskeyttäminen edunsaajan toimesta.....	14
II.16.2. Toteuttamisen keskeyttäminen komission toimesta	14
II.16.3. Keskeyttämisen vaikutukset	16
Artikla II.17. — Sopimuksen purkaminen	16
II.17.1. Sopimuksen purkaminen edunsaajan toimesta	16
II.17.2. Sopimuksen purkaminen komission toimesta	16
II.17.3. Purkamisen vaikutukset	18
Artikla II.18 — Sovellettava laki, riitojen ratkaiseminen ja täytäntöönpanokelpoinen päätös	19
OSA B — RAHOITUSMÄÄRÄYKSET	20
Artikla II.19. — Tukikelpoiset kulut.....	20
II.19.1. Kulujen tukikelpoisuusehdot	20
II.19.2. Tukikelpoiset välittömät kulut.....	20
II.19.3. Tukikelpoiset välilliset kulut	22
II.19.4. Kulut, jotka eivät ole tukikelpoisia.....	22
Artikla II.20. — Ilmoitettujen määrien yksilöitävyys ja todennettavuus.....	22
II.20.1. Kulujen ja rahoitusosuuksien ilmoittaminen	22
II.20.2. Ilmoitettujen kulujen ja rahoitusosuuksien perusteena oleva kirjanpito- ja muu asiakirja-aineisto.....	23
II.20.3. Kustannuslaskentakäytännön vaatimustenmukaisuuden määrittämistä koskevat edellytykset.....	24
Artikla II.21. — Edunsaajan sidosyhteisöjen kulujen tukikelpoisuus	25
Artikla II.22. — Budjettisiirrot	25
Artikla II.23. — Raportointivaatimusten noudattamatta jättäminen.....	25
Artikla II.24. — Maksujen ja maksuajan keskeyttäminen	26
II.24.1. Maksujen keskeyttäminen	26
II.24.2. Maksuajan keskeyttäminen.....	27
Artikla II.25. — Tuen lopullisen määrän laskeminen.....	28
II.25.1. Vaihe 1 — Korvausosuuden soveltaminen tukikelpoisiin kuluihin sekä yksikkökorvaukseen, kiinteämääräiseen korvaukseen ja kertakorvaukseen perustuvien rahoitusosuuksien lisääminen	28
II.25.2. Vaihe 2 — Määrän rajoittaminen <i>tuen enimmäismäärään</i>	29
II.25.3. Vaihe 3 — Voiton tuottamista koskevaan kieltoon perustuva vähennys.....	29
II.25.4. Vaihe 4 — Sopimuksenvastaisesta toteutuksesta tai muiden sopimusvelvoitteiden rikkomisesta johtuva vähennys	30
Artikla II.26. — Takaisinperintä	30

II.26.1. Takaisinperintä loppumaksun yhteydessä	30
II.26.2. Takaisinperintämenettely.....	30
II.26.3. Viivästyskorko.....	31
II.26.4 Pankkikulut	31
Artikla II.27. — Tarkastukset ja arviointi	31
II.27.1. Tekniset ja taloustarkastukset ja väli- ja loppuarvioinnit	31
II.27.2. Asiakirjojen säilyttämismenettely.....	32
II.27.3. Tiedonantovelvollisuus.....	32
II.27.4. Paikalla tehtävät tarkastukset.....	33
II.27.5. Tarkastukseen liittyvä kuulemismenettely	33
II.27.6. Tarkastushavaintojen vaikutukset.....	33
II.27.7. Systemaattisia tai toistuvia virheitä, sääntöjenvastaisuuksia, petoksia ja velvoitteiden rikkomisia koskevat oikaisut	33
II.27.8. OLAFin tarkastukset ja todentamiset	36
II.27.9. Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastukset.....	36

OSA A – OIKEUDELLISET JA HALLINNOLLISET MÄÄRÄYKSET

ARTIKLA II.1. — MÄÄRITELMÄT

Tässä sopimuksessa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

'Toiminto/hanke': toimintokokonaisuus tai hanke, jota varten tuki myönnetään ja jonka edunsaaja toteuttaa liitteessä II kuvatun mukaisesti;

'luottamukselliset tiedot tai asiakirjat': kaikki sellaiset (missä tahansa muodossa olevat) tiedot tai asiakirjat, jotka sopimuspuoli on saanut toiselta sopimuspuolelta tai joihin kumpi tahansa sopimuspuoli on tutustunut sopimuksen täyttämisen yhteydessä ja joiden toinen sopimuspuoli on kirjallisesti ilmoittanut olevan luottamuksellisia. Näihin eivät sisälly julkisesti saatavilla olevat tiedot;

'eturistiriita': tilanne, jossa sopimuksen riippumaton ja puolueeton täyttäminen edunsaajan toimesta vaarantuu syistä, jotka liittyvät perhe- tai tunnesiteisiin, poliittiseen tai kansalliseen yhteenkuuluvuuteen, taloudellisiin etuihin tai muihin sopimuksen kohteeseen liittyviin yhteisiin etuihin, joita edunsaajalla on komission tai kolmannen osapuolen kanssa;

'välittömät kulut': hankkeen toteuttamiseen välittömästi liittyvät kulut, jotka voidaan tämän vuoksi kohdentaa suoraan hankkeeseen. Niihin ei saa sisältyä välillisiä kuluja;

'ylivoimainen este': sopimuspuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella oleva ennalta arvaamaton poikkeuksellinen tilanne tai tapahtuma, joka estää jompaakumpaa sopimuspuolista täyttämästä jotakin sopimuksen mukaisista velvoitteistaan, joka ei johdu jommankumman sopimuspuolen, alihankkijoiden tai sidosyhteisöjen tai taloudellista tukea saavien kolmansien osapuolten virheestä tai tuottamuksesta ja joka osoittautuu sellaiseksi, ettei sitä voida välttää silloinkaan, kun nämä noudattavat asianmukaista huolellisuutta. Seuraaviin ei voida vedota ylivoimaisena esteenä: työmarkkinakiistat, lakot, taloudelliset vaikeudet, palveluun liittyvät laiminlyönnit, laitteiden tai materiaalien viat tai niiden saataville asettamiseen liittyvät viiveet, paitsi jos ne ovat välittömästi seurausta asian kannalta merkityksellisestä ylivoimaisesta esteestä;

'muodollinen ilmoitus': postitse tai sähköpostitse toimitettu sopimuspuolten välinen kirjallinen viesti, joka antaa lähettäjälle vakuuttavan todistuksen siitä, että viesti on toimitettu asianomaiselle vastaanottajalle

'petos': unionin taloudellisiin etuihin vaikuttava tahallinen teko tai laiminlyönti, joka liittyy väärin, virheellisten tai puutteellisten ilmoitusten tai asiakirjojen käyttöön tai esittämiseen tai tietojen ilmoittamatta jättämiseen erityisen veloitteen vastaisesti;

'toteutusjakso': artiklassa I.2.2 määritelty hankkeen muodostavien toimintojen toteuttamisjakso;

'välilliset kulut': kulut, jotka eivät välittömästi liity hankkeen toteuttamiseen ja joita ei tämän vuoksi voida kohdentaa suoraan hankkeeseen. Niihin ei saa sisältyä kuluja, jotka voidaan katsoa tukikelpoisiksi välittömiksi kuluiksi tai jotka on ilmoitettu tällaisina kuluina;

'sääntöjenvastaisuus': unionin oikeuteen sisältyvän säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka on seurausta edunsaajan teosta tai laiminlyönnistä ja joka aiheuttaa tai voisi aiheuttaa vahinkoa unionin talousarviolle;

'tuen enimmäismäärä': artiklassa I.3.1 määritelty EU:n hankkeeseen osoittaman rahoitusosuuden enimmäismäärä;

'olemassa oleva aineisto': kaikki aineisto, asiakirja-aineisto, teknologia ja taitotieto, joka on olemassa ennen kuin edunsaaja käyttää sitä tuloksen tuottamiseen hankkeen toteuttamisen yhteydessä;

'olemassa oleva oikeus': olemassa olevaan aineistoon kohdistuva immateriaalioikeus; tällainen oikeus voi olla edunsaajalle tai kolmannelle osapuolelle kuuluva omistusoikeus, lisenssi ja/tai käyttöoikeus;

'edunsaajaan sidoksissa oleva henkilö': henkilö, jolla on valtuudet edustaa edunsaajaa tai tehdä päätöksiä sen puolesta;

'aloituspäivä': artiklan I.2.2 mukainen hankkeen toteuttamisen aloituspäivä;

'alihankinta': artiklassa II.10 tarkoitettu hankintasopimus, jonka mukaisesti kolmas osapuoli suorittaa liitteessä II kuvattuun hankkeeseen kuuluvia tehtäviä;

'huomattava virhe': toimesta tai laiminlyönnistä johtuva sopimusmääräyksen rikkominen, joka aiheuttaa tai voi aiheuttaa vahinkoa unionin talousarviolle.

ARTIKLA II.2. — EDUNSAAJAN YLEISET VELVOLLISUUDET JA TEHTÄVÄT

Edunsaajaa koskevat seuraavat velvollisuudet ja tehtävät:

- a) Edunsaaja on vastuussa *hankkeen* toteuttamisesta tämän sopimuksen mukaisesti.
- b) Edunsaajan on noudatettava kaikkia niitä oikeudellisia velvoitteita, jotka sillä on sovellettavan EU-lainsäädännön sekä kansainvälisen ja kansallisen lainsäädännön nojalla.
- c) Edunsaajan on ilmoitettava välittömästi komissiolle kaikista sellaisista tiedossaan olevista tapahtumista tai olosuhteista, jotka voivat vaikuttaa *hankkeen* toteuttamiseen tai viivästyttää sen toteuttamista.
- d) Edunsaajan on ilmoitettava komissiolle välittömästi
 - i) kaikista oikeudellisessa, taloudellisessa tai teknisessä tilanteessaan, organisaatiossaan tai omistussuhteissaan tapahtuneista muutoksista ja kaikista nimeään, osoitettaan tai laillista edustajaansa koskevista muutoksista;
 - ii) kaikista sidosyhteisöjensä oikeudellisessa, taloudellisessa tai teknisessä tilanteessa, organisaatiossa tai omistussuhteissa tapahtuneista muutoksista ja kaikista sidosyhteisöjensä nimiä, osoitteita tai laillisia edustajia koskevista muutoksista.

ARTIKLA II.3. — SOPIMUSPUOLTEN VÄLINEN VIESTINTÄ

II.3.1. Viestien muoto ja toimitustavat

Kaikki sopimukseen tai sen täyttämiseen liittyvät viestit on

- a) toimitettava kirjallisina (paperilla tai sähköisesti);
- b) varustettava sopimuksen numerolla; ja
- c) toimitettava käyttämällä artiklassa I.6 ilmoitettuja yhteystietoja.

Jos sopimuspuoli pyytää toimittamaan sähköisen viestin paperilla kohtuullisessa ajassa, lähettäjän on toimitettava kyseinen viesti alkuperäisenä allekirjoitettuna paperiasiakirjana mahdollisimman pian.

II.3.2. Viestin toimituspäivämäärä

Viesti katsotaan toimitetuksi, kun vastaanottajana oleva sopimuspuoli on vastaanottanut sen, ellei sopimuksessa määrätä, että viesti katsotaan toimitetuksi sen lähetyspäivänä.

Vastaanottajana olevan sopimuspuolen katsotaan vastaanottaneen sähköpostiviestin sen lähetyspäivänä, jos se on lähetetty artiklassa I.6 annettuun sähköpostiosoitteeseen. Lähettäjänä olevan sopimuspuolen on pystyttävä osoittamaan lähetyspäivä. Jos lähettäjänä oleva sopimuspuoli saa viestin, jonka mukaan sen viestiä ei ole voitu toimittaa vastaanottajalle, sen on pyrittävä kaikin tavoin varmistamaan, että toinen sopimuspuoli saa viestin sähköpostitse

tai postitse. Lähettäjänä olevan sopimuspuolen ei tällaisessa tilanteessa katsota laiminlyöneen velvoitettaan lähettää kyseinen viesti asetetussa määräajassa.

Komission katsotaan vastaanottaneen postin tai lähettipalvelun välityksellä toimitetun postilähetyksen päivänä, jona artiklassa I.6.2 mainittu yksikkö on rekisteröinyt sen.

Vastaanottajana olevan sopimuspuolen katsotaan vastaanottaneen *muodolliset ilmoitukset* päivänä, joka on merkitty vastaanottopäiväksi lähettäjänä olevan sopimuspuolen saamaan todisteeseen siitä, että viesti on toimitettu nimetylle vastaanottajalle.

ARTIKLA II.4. — VAHINGONKORVAUSVASTUU

II.4.1. Komissio ei vastaa edunsaajan aiheuttamista tai niille aiheutuneista vahingoista *hankkeen* toteuttamisen seurauksena tai sen aikana, kolmansille aiheutuneet vahingot mukaan luettuina.

II.4.2. Lukuun ottamatta tapauksia, joissa on kyse ylivoimaisesta esteestä, edunsaajan on korvattava komissiolle kaikki vahingot, joita sille on aiheutunut *hankkeen* toteuttamisesta tai siitä, ettei *hanketta* ole toteutettu täysin sopimuksen mukaisesti.

ARTIKLA II.5. — ETURISTIRIIDAT

II.5.1. Edunsaajan on toteutettava kaikki toimenpiteet, jotka ovat tarpeen eturistiriitojen estämiseksi.

II.5.2. Edunsaajan on viipymättä ilmoitettava komissiolle kaikista tilanteista, jotka muodostavat eturistiriidan tai todennäköisesti johtavat eturistiriitaan. Sen on viipymättä toteutettava kaikki tilanteen korjaamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Komissio voi tarkistaa, että toteutetut toimenpiteet ovat asianmukaiset, ja se voi vaatia lisätoimenpiteiden toteuttamista asettamassaan määräajassa.

ARTIKLA II.6. — LUOTTAMUKSELLISUUS

II.6.1. Sopimuspuolten on käsiteltävä luottamuksellisina kaikkia *luottamuksellisia tietoja ja asiakirjoja hankkeen* toteuttamisen aikana ja loppumaksun suorittamisen jälkeisen viiden vuoden jakson ajan.

II.6.2. Sopimuspuolet saavat käyttää *luottamuksellisia tietoja ja asiakirjoja* muuhun tarkoitukseen kuin sopimuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseen ainoastaan, jos ne ovat etukäteen saaneet tähän toiselta sopimuspuolelta kirjallisen suostumuksen.

II.6.3. Luottamuksellisuutta koskevaa velvoitetta ei sovelleta, jos

- a) tiedot tai asiakirjat luovuttava sopimuspuoli vapauttaa toisen sopimuspuolen tästä velvoitteesta;
- b) *luottamuksellisista tiedoista tai asiakirjoista* tulee julkisia muulla tavoin kuin siten, että luottamuksellisuutta koskevaa velvoitetta rikotaan;
- c) *luottamuksellisten tietojen tai asiakirjojen* julkistamista edellytetään laissa.

ARTIKLA II.7. — HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY

II.7.1. Komission suorittama henkilötietojen käsittely

Komission on noudatettava kaikkien sopimukseen sisältyvien henkilötietojen käsittelyssä asetusta (EY) N:o 2018/1725.

Sopimuksen artiklassa I.6.1 mainittu rekisterinpitäjä käsittelee kyseisiä tietoja ainoastaan sopimuksen täyttämiseen, hallinnointiin ja seurantaan liittyvissä tarkoituksissa tai suojataksaan EU:n taloudellisia etuja, artiklan II.27 mukaiset tarkastukset ja todentamiset mukaan luettuina.

Edunsaajilla on oikeus tutustua henkilötietoihinsa ja oikaista kaikki kyseiset tiedot. Niiden on lähetettävä kaikki tässä tarkoituksessa tekemänsä henkilötietojensa käsittelyä koskevat tiedustelut artiklassa I.6.1 mainitulle rekisterinpitäjälle.

Edunsaaja voi milloin tahansa tehdä valituksen Euroopan tietosuojavaltuutetulle.

II.7.2. Edunsaajan suorittama henkilötietojen käsittely

Edunsaajan on noudatettava sopimuksen mukaisessa henkilötietojen käsittelyssä sovellettavaksi tulevaa EU:n ja kansallista tietosuojalainsäädäntöä (myös lupien ja ilmoitusvaatimusten osalta).

Edunsaaja saa antaa henkilöstölleen pääsyn ainoastaan sellaisiin tietoihin, jotka ovat sopimuksen täyttämisen, hallinnoinnin ja seurannan kannalta ehdottoman välttämättömiä.

Edunsaajan on toteutettava asianmukaiset tekniset ja organisatoriset turvatoimet, joissa otetaan huomioon henkilötietojen käsittelyyn liittyvät riskit ja kyseisten henkilötietojen luonne, jotta ne voivat

- a) estää asiattomien henkilöiden pääsyn henkilötietojärjestelmiin ja etenkin
 - i) estää tallennusvälineiden luvattoman lukemisen, kopioimisen, muuttamisen tai siirtämisen,
 - ii) estää tietojen luvattoman tallentamisen sekä tallennettujen henkilötietojen luvattoman luovuttamisen, muuttamisen tai poistamisen,
 - iii) estää asiattomia henkilöitä käyttämästä tietojenkäsittelyjärjestelmiä tiedonsiirtokeinojen avulla,
- b) varmistaa, että henkilöt, joilla on oikeus käyttää tietojenkäsittelyjärjestelmää, voivat päästä vain niihin henkilötietoihin, joihin heillä on käyttöoikeus;
- c) pitää kirjaa siitä, mitkä henkilötiedot on ilmoitettu, milloin ja kenelle;
- d) varmistaa, että kolmansien osapuolien puolesta käsiteltäviä henkilötietoja voidaan käsitellä ainoastaan komission määräämällä tavalla;
- e) varmistaa, että tietoja ei voida lukea, kopioida tai poistaa ilman lupaa henkilötietojen välittämisen ja tallennusvälineiden kuljetuksen aikana;
- f) suunnitella organisaatorakenteensa siten, että se vastaa tietosuojavaatimuksia.

ARTIKLA II.8. — UNIONIN RAHOITUKSEN NÄKYVYYS

II.8.1. Unionin rahoitusta koskevat tiedot ja Euroopan unionin tunnuksen käyttö

Ellei komissio toisin ilmoita tai ellei sen kanssa toisin sovita, kaikessa edunsaajan toteuttamassa *hanketta* koskevassa tiedotuksessa ja kaikessa sen julkaisemassa *hanketta* koskevassa aineistossa, myös konferenssien ja seminaarien yhteydessä ja kaikessa tiedotusaineistossa (kuten esitteissä, esittelylehtisissä, julisteissa, esitelmissä ja sähköisissä julkaisuissa), on

- a) mainittava, että kyseessä on *hanke*, johon unioni on myöntänyt rahoitusta; ja
- b) esitettävä Euroopan unionin tunnus.

Jos Euroopan unionin tunnus esitetään toisen logon yhteydessä, sen on oltava riittävän näkyvässä asemassa.

Euroopan unionin tunnuksen esittämisvelvollisuus ei anna edunsaajille yksinoikeutta tunnuksen käyttöön. Edunsaaja ei saa pyrkiä hankkimaan itselleen oikeutta Euroopan unionin tunnukseen tai muuhun vastaavaan tavaramerkkiin tai logoon rekisteröimällä tai muulla keinoin.

Ensimmäisen, toisen ja kolmannen alakohdan soveltamiseksi ja niissä määrättyin ehdoin edunsaaja saa käyttää Euroopan unionin tunnusta hankkimatta siihen ensin komissiolta lupaa.

II.8.2. Komission vastuun poissulkeva vastuuvapauslauseke

Kaikessa *hanketta* koskevassa, edunsaajan missä tahansa muodossa ja mitä tahansa välinettä käyttäen toteuttamassa tiedotuksessa ja julkaisemassa aineistossa on oltava maininta siitä,

- a) että se edustaa ainoastaan laatijan näkemyksiä; ja
- b) että komissio ei ole vastuussa kyseisen tiedotuksen tai aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

ARTIKLA II.9. — OLEMASSA OLEVAT OIKEUDET JA TULOSTEN OMISTUSOIKEUS JA KÄYTTÖ (IMMATERIAALIOIKEUDET MUKAAN LUETTUINA)

II.9.1. Edunsaajilla oleva tulosten omistusoikeus

Hankkeen tulosten omistusoikeus, immateriaalioikeudet mukaan luettuina, sekä *hankkeeseen* liittyvien raporttien ja muiden asiakirjojen omistusoikeus kuuluu edunsaajalle, ellei sopimuksessa toisin määrätä.

II.9.2. Olemassa olevat oikeudet

Jos komissio lähettää edunsaajalle kirjallisen pyynnön, jossa se ilmoittaa, mitä tuloksia se aikoo käyttää, edunsaajan on

- a) laadittava luettelo, joka sisältää kaikki kyseisiin tuloksiin sisältyvät *olemassa olevat oikeudet*; ja
- b) toimitettava tämä luettelo komissiolle viimeistään yhdessä loppumaksupyynnön kanssa.

Edunsaajan on varmistettava, että sillä tai sen sidosyhteisöillä on kaikki oikeudet käyttää kaikkia *olemassa olevia oikeuksia* sopimuksen täyttämisen aikana.

II.9.3. Unionilla oleva tulosten ja olemassa olevien oikeuksien käyttöoikeus

Edunsaaja myöntää unionille seuraavat *hankkeen* tulosten käyttöoikeudet:

- a) käyttö unionin omiin tarkoituksiin ja etenkin asettaminen komissiossa ja muissa unionin toimielimissä, erillisvirastoissa ja elimissä työskentelevien käyttöön sekä jäsenvaltioiden laitosten käyttöön ja kaikkien tulosten tai niiden osien kopioiminen ja jäljentäminen kopioiden määrää rajoittamatta;
- b) jäljentäminen: oikeus sallia tulosten jäljentäminen, joka voi olla suoraa tai välillistä, tilapäistä tai pysyvää, täydellistä tai osittaista ja millä tahansa tavalla (mekaaninen, digitaalinen tai muu) ja missä tahansa muodossa toteutettua;
- c) välittäminen yleisölle: oikeus sallia tulosten langallinen tai langaton esittäminen tai välittäminen yleisölle, mukaan luettuna tulosten asettaminen yleisön saataville siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus tutustua tuloksiin itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan ajankohtana; tämä oikeus sisältää myös välittämisen tai yleisradioimisen kaapelin tai satelliitin välityksellä;
- d) jakelu: oikeus sallia kaikenlainen tulosten tai niiden jäljennösten jakelu yleisölle;
- e) muuntaminen: oikeus muokata tuloksia;
- f) kääntäminen;
- g) oikeus tallentaa ja arkistoida tulokset komissioon sovellettavien asiakirjahallintoa koskevien sääntöjen mukaisesti, mukaan lukien digitointi tai formaatin muuttaminen säilytystä tai uutta käyttötarkoitusta varten;
- h) tulosten ollessa asiakirjoja oikeus sallia asiakirjojen uudelleenkäyttö komission asiakirjojen uudelleenkäytöstä 12 päivänä joulukuuta 2011 annetun komission päätöksen 2011/833/EU mukaisesti, jos kyseinen päätös tulee sovellettavaksi ja jos asiakirjat kuuluvat päätöksen soveltamisalaan eikä niitä ole suljettu päätöksen säännöksillä sen soveltamisalan ulkopuolelle; tätä määräystä sovellettaessa ”uudelleenkäytöllä” ja ”asiakirjalla” on sama merkitys kuin päätöksessä 2011/833/EU.

Edellä lueteltuja käyttöoikeuksia voidaan tarkentaa erityisehdoissa.

Unionille voidaan myöntää lisää käyttöoikeuksia erityisehdoissa.

Edunsaajan on varmistettava, että unionilla on oikeus käyttää kaikkia *hankkeen* tuloksiin sisältyviä *olemassa olevia oikeuksia*. *Olemassa olevia oikeuksia* on käytettävä samoihin tarkoituksiin ja samoin ehdoin kuin *hankkeen* tuloksia koskevia käyttöoikeuksia, ellei erityisehdoissa toisin määrätä.

Tiedot tekijänoikeuden omistajasta on annettava, jos unioni julkaisee tuloksen. Tekijänoikeuslausekkeen on oltava seuraavassa muodossa: ”© — vuosi — tekijänoikeuden omistajan nimi. Kaikki oikeudet pidätetään. Euroopan unionille on myönnetty ehdollinen lisenssi.”.

Jos edunsaaja myöntää käyttöoikeuksia komissiolle, tämä ei vaikuta sen artiklan II.6 mukaiseen luottamuksellisuutta koskevaan velvoitteeseen eikä edunsaajan artiklan II.2 kohdan mukaiseen velvoitteeseen.

ARTIKLA II.10. — HANKKEEN TOTEUTTAMISEKSI TARVITTAVIEN SOPIMUSTEN TEKEMINEN

II.10.1. Kun *hankkeen* toteuttaminen edellyttää edunsaajilta tavaroiden, urakoiden tai palvelujen hankkimista, niiden on tehtävä sopimukset kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteella tai tapauksen mukaan hinnaltaan edullisimman tarjouksen perusteella. Edunsaajan on samalla huolehdittava siitä, ettei eturistiriitoja synny.

Edunsaajan on varmistettava, että komissio, Euroopan tilintarkastustuomioistuimien ja Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) voivat käyttää artiklan II.27 mukaisia oikeuksiaan myös edunsaajan toimeksisaajien osalta.

II.10.2. Edunsaajan, jotka ovat direktiivissä 2014/24/EU² tarkoitettuja hankintaviranomaisia tai direktiivissä 2014/25/EU⁴ tarkoitettuja hankintayksiköitä, on noudatettava sovellettaviksi tulevia kansallisia hankintasääntöjä.

Edunsaajan on varmistettava, että siihen sovellettavia artiklojen II.4, II.5, II.6 ja II.9 määräyksiä sovelletaan myös toimeksisaajiin.

II.10.3. Edunsaaja on yksin vastuussa *hankkeen* toteuttamisesta ja sopimuksen noudattamisesta.

II.10.4. Jos edunsaaja rikkoo artiklan II.10.1 mukaisia velvoitteitaan, asianomaiseen sopimukseen liittyvät kulut katsotaan artiklan II.19.2 alakohtien (c), (d) ja (e) nojalla tukikelvottomiksi.

Jos edunsaaja rikkoo artiklan II.10.2 mukaisia velvoitteitaan, tuen määrää voidaan pienentää artiklan II.25.4 mukaisesti.

ARTIKLA II.11. — HANKKEESEEN KUULUVIEN TEHTÄVIEN SUORITTAMINEN ALIHANKINTANA

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta.

II.11.1. Edunsaaja saa käyttää *hankkeeseen* kuuluvien tehtävien suorittamiseksi alihankintaa. Sen on tällöin varmistettava, että artiklaan II.10 sisältyvien edellytysten lisäksi seuraavassa luetellut edellytykset täyttyvät:

- a) alihankinta ei kata *hankkeeseen* sisältyviä keskeisiä tehtäviä;
- b) alihankinnan käyttö voidaan perustella *hankkeen* luonteella ja sen toteuttamiseen liittyvillä tarpeilla;
- c) alihankinnan arvioidut kulut pystytään selvästi erittelemään liitteessä II olevassa alustavassa talousarviossa;
- d) jos siitä ei ole sovittu liitteessä II, edunsaajan on ilmoitettava alihankinnan käyttämisestä komissiolle ja komission on hyväksyttävä se. Komissio voi antaa hyväksyntänsä:
 - i) ennen kuin alihankinnan käyttö aloitetaan, jos edunsaaja pyytää sopimuksen muuttamista artiklan II.13 mukaisesti; tai
 - ii) sen jälkeen, kun alihankinnan käyttö on aloitettu:
 - jos alihankinnan käytölle on esitetty erityiset perusteet väliraportissa tai teknisessä loppuraportissa, joihin viitataan artikloissa I.4.3 ja I.4.4; ja
 - jos alihankinnan käyttö ei aiheuta sopimukseen muutoksia, jotka saattaisivat kyseenalaiseksi tuen myöntämispäätöksen tai olisivat vastoin hakijoiden tasavertaisen kohtelun periaatetta.
- e) Edunsaaja varmistaa, että siihen sovellettavia artiklan II.18 määräyksiä sovelletaan myös alihankkijoihin.

II.11.2. Jos edunsaaja rikkoo artiklan II.11.1 alakohtien (a), (b), (c) tai (d) mukaisia velvoitteitaan, asianomaiseen sopimukseen liittyvät kulut katsotaan artiklan II.19.2 alakohdan (f) nojalla tukikelvottomiksi.

Jos edunsaaja rikkoo artiklan II.11.1 alakohdan (e) mukaisia velvoitteitaan, tuen määrää voidaan pienentää artiklan II.25.4 mukaisesti.

ARTIKLA II.12. — KOLMANSILLE OSAPUOLILLE MYÖNNETTÄVÄ TALOUDELLINEN TUKI

II.12.1. Jos edunsaajan on *hanketta* toteuttaessaan annettava taloudellista tukea kolmansille osapuolille, sen on annettava tällainen tuki liitteen II ehtojen mukaisesti. Näiden ehtojen mukaan taloudellisesta tuesta on annettava vähintään seuraavat tiedot:

- a) taloudellisen tuen enimmäismäärä. Tämä enimmäismäärä saa olla enintään 60 000 euroa kutakin kolmatta osapuolta kohti, paitsi tapauksissa, joissa taloudellinen tuki on liitteen II mukaisesti *hankkeen* ensisijainen tarkoitus;
- b) taloudellisen tuen tarkan määrän määrittämisperusteet;
- c) kiinteä luettelo toimintotyypeistä, joille voidaan myöntää taloudellista tukea;
- d) henkilöt tai henkilöryhmät, joille voidaan myöntää taloudellista tukea;
- e) taloudellisen tuen myöntämisperusteet.

II.12.2. Poiketen siitä, mitä artiklassa II.12.1 määrätään, jos taloudellinen tuki myönnetään palkinnon muodossa, edunsaajan on annettava tällainen tuki liitteen II ehtojen mukaisesti. Näiden ehtojen mukaan tällaisesta taloudellisesta tuesta on annettava vähintään seuraavat tiedot

- a) osallistumisehdot;
- b) myöntämisperusteet;
- c) palkinnon arvo;
- d) maksujärjestelyt.

II.12.3. Edunsaajan on varmistettava, että siihen sovellettavia artiklojen II.4, II.5, II.6, II.8, II.9 ja II.27 määräyksiä sovelletaan myös taloudellista tukea saaviin kolmansiin osapuoliin.

ARTIKLA II.13. — SOPIMUKSEEN TEHTÄVÄT MUUTOKSET

II.13.1. Kaikki sopimuksen muutokset on tehtävä kirjallisesti.

II.13.2. Muuttamisen tarkoituksena tai seurauksena ei saa olla sellaisten muutosten tekeminen sopimukseen, jotka saattaisivat kyseenalaiseksi tuen myöntämispäätöksen tai olisivat vastoin hakijoiden tasavertaisen kohtelun periaatetta.

II.13.3. Kaikkien muutospyyntöjen on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- a) niiden on oltava asianmukaisesti perusteltuja;
- b) niihin on liitettävä tarvittavat perusteena olevat asiakirjat; ja
- c) ne on toimitettava toiselle sopimuspuolelle hyvissä ajoin ennen muutoksen suunniteltua voimaantuloa ja joka tapauksessa kuukautta ennen *toteutusjakson* päättymistä.

Edellä olevaa alakohtaa (c) ei sovelleta sellaisissa tapauksissa, jotka muutosta pyytänyt sopimuspuoli on perustellut asianmukaisesti ja jotka toinen sopimuspuoli hyväksyy.

II.13.4. Kun kyseessä on toimintatuki, artiklassa I.2.2 määritettyä ajanjaksoa ei voida jatkaa sopimusmuutoksilla.

II.13.5. Muutos tulee voimaan päivänä, jona muutoksen jälkimmäisenä allekirjoittava sopimuspuoli on allekirjoittanut sen, tai muutospyynnön hyväksymispäivänä.

Muutokset tulevat sovellettaviksi sopimuspuolten sopimana päivänä, tai jos tällaisesta päivästä ei ole sovittu, muutoksen voimaantulopäivänä.

ARTIKLA II.14. — SAAMISTEN SIIRTÄMINEN KOLMANSILLE OSAPUOLILLE

II.14.1. Edunsaaja ei saa siirtää saamisiaan komissiolta kolmannelle osapuolelle lukuun ottamatta tilanteita, joissa komissio on hyväksynyt siirron edunsaajan esittämästä kirjallisesta perustellusta pyynnöstä.

Jos komissio ei hyväksy siirtoa tai siirron ehtoja ei ole noudatettu, siirrolla ei ole vaikutusta komissioon.

II.14.2. Siirto ei missään olosuhteissa vapauta edunsaajaa sen velvoitteista komissiota kohtaan.

ARTIKLA II.15. — YLIVOIMAINEN ESTE

II.15.1. Jos sopimuspuoli kohtaa ylivoimaisen esteen, tämän on viipymättä ilmoitettava siitä toiselle osapuolelle *muodollisella ilmoituksella* ja kerrottava tilanteen tai tapahtuman luonne, sen todennäköinen kesto ja sen odotettavissa olevat vaikutukset.

II.15.2. Sopimuspuolten on tehtävä kaikki tarpeellinen ylivoimaisen esteen mahdollisten vahinkojen rajoittamiseksi. Niiden on parhaansa mukaan pyrittävä jatkamaan *hankkeen* toteuttamista mahdollisimman pian.

II.15.3. Sopimuspuolen, joka on kohdannut ylivoimaisen esteen, ei voida katsoa rikkoneen sopimusvelvoitteitaan, jos niiden täyttämättä jättäminen johtuu ylivoimaisesta esteestä.

ARTIKLA II.16. — HANKKEEN TOTEUTTAMISEN KESKEYTTÄMINEN

II.16.1. Toteuttamisen keskeyttäminen edunsaajan toimesta

Edunsaaja voi keskeyttää hankkeen toteuttamisen kokonaan tai osittain, jos se käy poikkeuksellisten olosuhteiden, etenkin ylivoimaisen esteen, vuoksi mahdottomaksi tai kohtuuttoman vaikeaksi.

Edunsaajan on viipymättä ilmoitettava komissiolle keskeyttämisestä ja ilmoitettava

- a) keskeyttämiseen johtaneet syyt sekä poikkeuksellisten olosuhteiden ilmenemispäivä tai -jakso; ja
- b) päivämäärä, jona hankkeen toteuttamista on tarkoitus jatkaa.

Heti kun olosuhteet sallivat edunsaajan jatkaa *hankkeen* toteuttamista, edunsaajan on ilmoitettava komissiolle asiasta ja esitettävä sopimuksen muuttamista koskeva pyyntö artiklan II.16.3 mukaisesti. Tätä velvoitetta ei sovelleta, jos sopimus puretaan artiklan II.17.1 tai artiklan II.17.2.1 alakohdan (b) tai (c) mukaisesti.

II.16.2. Toteuttamisen keskeyttäminen komission toimesta

II.16.2.1. Keskeyttämisperusteet

Komissio voi keskeyttää *hankkeen* toteuttamisen kokonaan tai osittain seuraavissa tapauksissa:

- a) jos komissiolla on todisteita siitä, että edunsaaja on tehnyt *huomattavia virheitä, sääntöjenvastaisuuksia* tai *petoksia* myöntämismenettelyssä tai sopimuksen täyttämässä, tai jos edunsaaja ei täytä sopimusvelvoitteitaan;

- b) jos komissiolla on todisteita siitä, että edunsaaja on tehnyt systeemiä tai toistuvia virheitä tai *sääntöjenvastaisuuksia* tai *petoksia* tai rikkonut vakavalla tavalla velvoitteitaan unionin tai Euroopan atomienergiayhteisön, jäljempänä 'Euratom', rahoittamien muiden, sille samankaltaisin ehdoin myönnettyjen tukien yhteydessä, ja jos kyseisillä virheillä, *sääntöjenvastaisuuksilla*, *petoksilla* tai velvoitteiden rikkomisilla on olennainen vaikutus tähän tukeen; tai
- c) jos komissiolla on epäilyjä siitä, että edunsaaja on tehnyt *huomattavia virheitä*, *sääntöjenvastaisuuksia* tai *petoksia* tai rikkonut huomattavalla tavalla velvoitteitaan myöntämismenettelyssä tai sopimuksen täyttämässä, ja jos komission on tarpeen selvittää, pitävätkö sen epäilyt paikkansa.

II.16.2.2. Keskeyttämismenettely

Vaihe 1 — Komission on ennen *hankkeen* keskeyttämistä lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se

- a) ilmoittaa tälle
 - i) aikomuksestaan keskeyttää hanke;
 - ii) keskeyttämisen syistä;
 - iii) artiklan II.16.2.1 alakohdissa (a) ja (b) tarkoitetuissa tapauksissa edellytyksistä, joiden on täytyttävä, jotta toteuttamista voitaisiin jatkaa; ja
- b) kehottaa edunsaajaa toimittamaan huomautuksensa 30 kalenteripäivän kuluessa muodollisen ilmoituksen vastaanottamisesta.

Vaihe 2 — Jos komissio ei saa huomautuksia tai jos se päättää saamistaan huomautuksista huolimatta jatkaa keskeyttämismenettelyä, sen on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se ilmoittaa tälle

- a) toteuttamisen keskeyttämisestä;
- b) keskeyttämisen syistä; ja
- c) artiklan II.16.2.1 alakohdissa (a) ja (b) tarkoitetuissa tapauksissa niistä lopullisista edellytyksistä, joiden on täytyttävä, jotta toteuttamista voitaisiin jatkaa; tai
- d) artiklan II.16.2.1 alakohdissa (c) tarkoitetuissa tapauksissa alustavasta päivämäärästä, jona tarvittavat tarkastukset on tarkoitus saada päätökseen.

Keskeyttäminen tulee voimaan sinä päivänä, kun edunsaaja on vastaanottanut *muodollisen ilmoituksen*, tai muodollisessa ilmoituksessa mainittuna myöhempänä päivämääränä.

Muissa tapauksissa komission on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus* siitä, ettei se jatka keskeyttämismenettelyä.

II.16.2.3. Toteuttamisen jatkaminen

Jotta toteuttamista voitaisiin jatkaa, edunsaajan on täytettävä ilmoituksessa asetetut ehdot mahdollisimman pian ja ilmoitettava komissiolle siitä, miten tässä on edistytty.

Jos toteuttamisen jatkamiselle asetetut ehdot on täytetty tai tarvittavat tarkastukset tehty, komission on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se

- a) ilmoittaa tälle, että keskeyttämisen lopettamiselle asetetut ehdot täyttyvät; ja
- b) kehottaa edunsaajaa pyytämään sopimuksen muuttamista artiklan II.16.3 mukaisesti. Tätä velvoitetta ei sovelleta, jos sopimus puretaan artiklan II.17.1 tai artiklan II.17.2.1 alakohdan (b), (f) tai (g) mukaisesti.

II.16.3. Keskeyttämisen vaikutukset

Jos *hankkeen* toteuttamista voidaan jatkaa eikä sopimusta ole purettu, sopimukseen on tehtävä artiklan II.13 mukaisesti muutokset

- a) *hankkeen* toteuttamisen jatkamispäivän määrittämiseksi;
- b) *hankkeen* keston pidentämiseksi; ja
- c) *hankkeen* mukauttamiseksi uuteen tilanteeseen.

Keskeyttäminen päättyy muutoksessa määritettynä hankkeen jatkamispäivänä. Tämä päivämäärä voi olla aikaisempi kuin muutoksen voimaantulopäivä.

Mitään keskeyttämisen aikana aiheutuneita kuluja, jotka liittyvät keskeytetyn *hankkeen* tai *hankkeen* keskeytetyn osan toteutukseen, ei korvata eikä kateta tuesta.

Hankkeen toteuttamisen keskeyttäminen ei vaikuta komission oikeuteen purkaa sopimus artiklan II.17.2 mukaisesti eikä sen oikeuteen pienentää tukea tai periä takaisin aiheuttomasti maksettuja määriä artiklojen II.25.4 ja II.26 mukaisesti.

Kummallakaan sopimuspuolista ei ole oikeutta vaatia vahingonkorvausta sen johdosta, että toinen sopimuspuoli on keskeyttänyt toteuttamisen.

ARTIKLA II.17. — SOPIMUKSEN PURKAMINEN

II.17.1. Sopimuksen purkaminen edunsaajan toimesta

Edunsaaja voi purkaa sopimuksen.

Edunsaajan on lähetettävä komissiolle purkamisesta *muodollinen ilmoitus*, jossa ilmoitetaan

- a) purkamisen syyt; ja
- b) päivämäärä, jona purkaminen tulee voimaan. Tämän päivämäärän on oltava myöhäisempi kuin muodollisen *ilmoituksen päivämäärä*.

Jos edunsaaja ei ilmoita purkamisen syitä tai jos komissio katsoo, ettei sopimusta voida purkaa ilmoitettujen syiden perusteella, sopimus katsotaan purettuna sopimuksenvastaisesti.

Purkaminen tulee voimaan *muodollisessa ilmoituksessa* määrättyinä päivämäärinä.

II.17.2. Sopimuksen purkaminen komission toimesta

II.17.2.1. Purkamisperusteet

Komissio voi purkaa sopimuksen, jos

- a) edunsaajan oikeudellisessa, taloudellisessa tai teknisessä tilanteessa tai organisaatiossa tai omistussuhteissa tapahtunut muutos todennäköisesti vaikuttaa sopimuksen täyttämiseen olennaisesti tai saattaa kyseenalaiseksi tuen myöntämispäätöksen;
- b) edunsaaja ei toteuta *hanketta* liitteen II mukaisesti tai jos edunsaaja jättää täyttämättä jonkin muista olennaisista sopimusvelvoitteistaan;
- c) *hankkeen* toteuttaminen estyy tai keskeytyy ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi ja joko
 - i) toteuttamisen jatkaminen on mahdotonta; tai
 - ii) sopimukseen on tehtävä muutoksia, jotka saattaisivat kyseenalaiseksi tuen myöntämispäätöksen tai olisivat vastoin hakijoiden tasavertaisen kohtelun periaatetta;
- d) edunsaaja tai henkilö, jolla on rajoittamaton vastuu kyseisen edunsaajan veloista, joutuu johonkin varainhoitoasetuksen artiklan 106.1 alakohdassa (a) tai (b) tarkoitetuista tilanteista;⁵
- e) edunsaaja tai siihen *sidoksissa oleva henkilö* joutuu johonkin varainhoitoasetuksen artiklan 106.1 alakohdissa (c)–(f) tai artiklassa 106.2 tarkoitetuista tilanteista;
- f) komissiolla on todisteita siitä, että edunsaaja tai siihen *sidoksissa oleva henkilö* on tehnyt *huomattavia virheitä, sääntöjenvastaisuuksia* tai *petoksia* myöntämismenettelyssä tai sopimuksen täyttämässä, myös jos kyseinen edunsaaja tai siihen *sidoksissa oleva henkilö* on antanut vääriä tietoja tai jättänyt antamatta tarvittavia tietoja;
- g) komissiolla on todisteita siitä, että edunsaaja on tehnyt systeemisiä tai toistuvia virheitä tai *sääntöjenvastaisuuksia* tai *petoksia* tai rikkonut vakavalla tavalla velvoitteitaan muiden, sille samankaltaisin ehdoin myönnettyjen unionin tai Euratomin tukien yhteydessä, ja jos kyseisillä virheillä, *sääntöjenvastaisuuksilla, petoksilla* tai velvoitteiden rikkomisilla on olennainen vaikutus tähän tukeen; tai
- h) komissio on lähettänyt edunsaajalle *muodollisen ilmoituksen*, jossa se pyytää edunsaajaa lopettamaan tämän sidosyhteisön osallistumisen, koska kyseinen sidosyhteisö on alakohdassa (e), (f) tai (g) tarkoitettussa tilanteessa ja asianomainen edunsaaja ei ole pyytänyt sopimuksen muuttamista siten, että kyseisen yhteisön osallistuminen lopetetaan ja sen tehtävät jaetaan uudelleen;
- i) edunsaaja tai siihen sidoksissa oleva henkilö tai kuka tahansa luonnollinen henkilö, jolla on keskeinen asema tuen myöntämisessä tai sopimuksen toimeenpanossa, on perustanut yhteisön eri lainkäyttöalueelle tarkoituksena kiertää sellaisia vero- tai sosiaalilainsäädäntöön perustuvia velvoitteita tai muita lakisääteisiä velvoitteita

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä.

lainkäyttöalueella, jossa yhteisön sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka sijaitsee;

- j) edunsaaja tai siihen sidoksissa oleva henkilö tai kuka tahansa luonnollinen henkilö, jolla on keskeinen asema tuen myöntämisessä tai sopimuksen toimeenpanossa on perustettu kohdan (i) tarkoituksessa.

II.17.3.2. Purkamismenettely

Vaihe 1 — Komission on ennen sopimuksen purkamista lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*,

- a) jossa se ilmoittaa tälle
- i) aikomuksestaan purkaa sopimus;
 - ii) purkamisen syyt; ja
- b) kehottaa edunsaajaa
- i) toimittamaan huomautukset 45 kalenteripäivän kuluessa muodollisen ilmoituksen vastaanottamisesta; ja
 - ii) artiklassa II.17.2.1 (c) tarkoitetussa tilanteessa ilmoittamaan komissiolle toimenpiteistä, joilla varmistetaan sopimusvelvoitteiden noudattaminen.

Vaihe 2 — Jos komissio ei saa huomautuksia tai jos se päättää saamistaan huomautuksista huolimatta jatkaa menettelyä, sen on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus* purkamisesta ja purkamisen voimaantulopäivästä.

Muissa tapauksissa komission on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus* siitä, ettei se jatka menettelyä.

Purkaminen tulee voimaan

- a) artiklan II.17.2.1 alakohdissa (a), (b), ja (d) tarkoitetuissa tapauksissa päivämääränä, joka on mainittu toisessa alakohdassa (ts. edellä tarkoitetussa vaiheessa 2) tarkoitetussa purkamista koskevassa *muodollisessa ilmoituksessa*;
- b) artiklan II.17.2.1 alakohdissa (c), (e), (f), (g), (h), (i) ja (j) tarkoitetuissa tapauksissa sitä päivää seuraavana päivänä, jona edunsaaja saa toisessa alakohdassa (ts. edellä mainitussa vaiheessa 2) tarkoitetun, purkamista koskevan *muodollisen ilmoituksen*.

II.17.3. Purkamisen vaikutukset

II.17.3.1. Sopimuksen purkamisen vaikutukset:

Edunsaajan on 60 kalenteripäivän kuluessa purkamisen voimaantulopäivästä toimitettava loppumaksupyynnö artiklan I.4.4 mukaisesti.

Jos komissio ei saa loppumaksupyynnöä edellä mainitussa määräajassa, ainoastaan kulut, jotka sisältyvät hyväksytyyn tekniseen raporttiin tai hyväksytyyn talousselvitykseen, korvataan tai katetaan tuesta.

Jos komissio purkaa sopimuksen siksi, että edunsaaja on laiminlyönyt maksupyynnön toimittamista koskevan velvoitteensa, edunsaaja ei voi toimittaa maksupyyntöä purkamisen jälkeen. Tällöin sovelletaan toista alakohtaa.

Komissio laskee artiklassa II.25 tarkoitetun tuen lopullisen määrän ja artiklassa I.4.5 tarkoitetun loppumaksun toimitettujen raporttien perusteella. Vain ennen purkamisen voimaantulopäivää aiheutuneet kulut korvataan tai katetaan tuesta. Kuluja, jotka liittyvät jo tehtyihin mutta vasta sopimuksen purkamisen voimaantulon jälkeen täytettäviin sopimuksiin ei oteta huomioon, eikä niitä korvata tai kateta tuesta.

Komissio voi pienentää tuen määrää artiklan II.25.4 mukaisesti, jos

- a) edunsaaja purkaa sopimuksen sopimuskustavastaisesti artiklassa II.17.1 tarkoitetussa merkityksessä; tai
- b) komissio purkaa sopimuksen artiklan II.17.2.1 alakohdan (b), (e), (f), (g) tai (h) nojalla.

Kumpikaan sopimuspuolista ei voi vaatia vahingonkorvausta sillä perusteella, että toinen sopimuspuoli on purkanut sopimuksen.

Yleisissä ehtoissa asetetut edunsaajan velvoitteet, etenkin artiklojen I.4, II.6, II.8, II.9, II.14 ja II.27 mukaiset velvoitteet sekä erityisehdoissa määritellyt tulosten käyttöä koskevat lisämääräykset, sitovat edunsaajia myös purkamisen jälkeen.

ARTIKLA II.18 — SOVELLETTAVA LAKI, RIITOJEN RATKAISEMINEN JA TÄYTÄNTÖÖNPANOKELPOINEN PÄÄTÖS

II.18.1. Tähän sopimukseen sovelletaan unionin oikeutta ja tarvittaessa täydentävästi Belgian oikeuden säännöksiä.

II.18.2. SEUT-sopimuksen artiklan 272 mukaisesti Euroopan unionin yleisellä tuomioistuimella, tai jos kyseessä on muutoksenhaku, Euroopan unionin tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta unionin ja edunsaajan välisissä riita-asioissa, jotka koskevat tämän sopimuksen tulkintaa, soveltamista tai pätevyyttä, jos tällaisesta riita-asiasta ei päästä sopuratkaisuun.

II.18.3. SEUT-sopimuksen artiklan 299 mukaisesti komissio voi antaa artiklassa II.26 tarkoitettua takaisinperintää varten täytäntöönpanokelpoisen päätöksen, jossa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin valtiolle.

Tällaisesta päätöksestä voidaan nostaa kanne Euroopan unionin yleisessä tuomioistuimessa SEUT-sopimuksen artiklan 263 mukaisesti.

OSA B — RAHOITUSEHDOT

ARTIKLA II.19. — TUKIKELPOISET KULUT

II.19.1. Kulujen tukikelpoisuusehdot

Hankkeen tukikelpoisia kuluja ovat edunsaajalle *hankkeesta* todellisuudessa aiheutuneet kulut, jotka täyttävät seuraavat edellytykset:

- a) ne ovat aiheutuneet *toteutusjakson* aikana, paitsi jos ne ovat kuluja, jotka liittyvät artikkelissa I.4.4 tarkoitettuun loppumaksupyyntöön ja sen perusteena oleviin asiakirjoihin;
- b) ne on ilmoitettu *hankkeen* alustavassa talousarviossa. Alustava talousarvio on liitteessä II;
- c) ne ovat aiheutuneet liitteessä II kuvatun *hankkeen* yhteydessä ja ovat välttämättömiä sen toteuttamiselle;
- d) ne ovat yksilöitävissä ja todennettavissa, ja ne on kirjattu edunsaajan kirjanpitoon ja määritetty edunsaajan sijoittautumisvaltiossa sovellettavien kirjanpitosäännösten ja edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti;
- e) ne täyttävät sovellettavassa vero- ja sosiaalilainsäädännössä asetetut vaatimukset; ja
- f) ne ovat kohtuullisia ja perusteltuja sekä moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisia erityisesti taloudellisuuden ja vaikuttavuuden osalta.

II.19.2. Tukikelpoiset välittömät kulut

Jotta *hankkeen välittömät kulut* olisivat tukikelpoisia, niiden on täytettävä artikkelissa II.19.1 asetetut tukikelpoisuusehdot.

Etenkin seuraavassa luetellut kuluerät ovat tukikelpoisia *välittömiä kuluja*, jos ne täyttävät artikkelissa II.19.1 asetetut tukikelpoisuusehdot sekä seuraavassa luetellut ehdot:

- a) *hankkeen* toteuttamiseen osallistuvan, edunsaajaan työ- tai palvelussuhteessa olevan henkilöstön kulut edellyttäen, että kyseiset kulut vastaavat edunsaajan tavanomaista palkkauskäytäntöä.

Tällaisiin kuluihin kuuluvat varsinaiset palkat sekä palkkoihin liittyvät sosiaalivakuutusmaksut ja muut lakisääteiset kulut; tällaiset kulut voivat sisältää myös lisäkorvauksia, kuten lisäsopimusten perusteella suoritettavia maksuja kyseisten sopimusten luonteesta riippumatta, edellyttäen, että kyseiset korvaukset maksetaan rahoituslähteestä riippumatta johdonmukaisesti tilanteissa, joissa tarvitaan asianomaista työpanosta tai asiantuntemusta.

Silloin kun luonnollinen henkilö työskentelee edunsaajalle muun sopimuksen kuin työ sopimuksen nojalla tai kun kolmas osapuoli on siirtänyt luonnollisen henkilön

työskentelemään edunsaajalle maksua vastaan, kyseisen henkilön kulut voidaan sisällyttää edellä tarkoitettuihin henkilöstökuluihin edellyttäen, että seuraavassa luetellut ehdot täyttyvät:

- i) henkilö työskentelee samankaltaisissa olosuhteissa kuin työsuhteinen työntekijä (erityisesti mitä tulee siihen, miten työ on järjestetty, millaiset työtehtävät ja työtilat ovat);
 - ii) työn tulos kuuluu edunsaajalle (ellei poikkeuksellisesti ole sovittu muuta); ja
 - iii) kulut eivät merkittävästi poikkea edunsaajalle vastaavanlaisia tehtäviä työ sopimuksen nojalla hoitavien henkilöstökuluista;
- b) matkakulut ja niihin liittyvät oleskelukulut, jos ne ovat edunsaajan tavanomaisen matkakorvauskäytännön mukaisia;
- c) (uusista tai käytetyistä) laitteista ja muista omaisuuseristä tehdyt poistot, sellaisina kuin ne on kirjattu edunsaajan kirjanpitoon edellyttäen, että
- i) poistot on tehty kansainvälisten tilinpäätösstandardien ja edunsaajan tavanomaisen kirjanpitokäytännön mukaisesti; ja
 - ii) omaisuuserä on hankittu artiklan II.10.1 mukaisesti, jos hankinta on tehty *toteutusjaksolla*;

Laitteiden ja muiden omaisuuserien vuokra- ja leasingkulut ovat myös tukikelpoisia edellyttäen, että ne eivät ylitä vastaavista laitteista tai omaisuuseristä tehtäviä poistoja ja että ne eivät sisällä rahoituspalkkioita;

Tukikelpoisia kuluja määritettäessä voidaan ottaa huomioon ainoastaan se osa laitteen tai omaisuuserän poistoista tai sen vuokra- tai leasingkuluista, joka vastaa *toteutusjaksoa* ja laitteen tai omaisuuserän todellista käyttöä *hankkeen* tarkoituksiin. Erityisehdoissa voidaan poikkeuksellisesti määrätä, että laitteen tai omaisuuserän koko hankintakulu on tukikelpoinen, jos tämä on hankkeen luonteen ja laitteen tai omaisuuserän käyttöyhteyden vuoksi perusteltua;

- d) kulutushyödykkeistä ja tarvikkeista aiheutuvat kulut, jos
- i) kyseiset hyödykkeet ja tarvikkeet on hankittu artiklan II.10.1 mukaisesti; ja
 - ii) kohdennettu suoraan *hankkeeseen*;
- e) sopimuksessa asetetuista vaatimuksista suoraan aiheutuvat kulut (tiedotus, *hankkeen* arviointi, tarkastukset, käännös- ja kopiointikulut jne.), myös vaadittujen vakuuksien kulut, jos kyseiset palvelut on hankittu artiklan II.10.1 mukaisesti;
- f) artiklassa II.11 tarkoitetuista *alihankintasopimuksista* aiheutuvat kulut, jos artiklan II.11.1 alakohdissa (a), (b), (c) ja (d) asetetut edellytykset täyttyvät;
- g) artiklassa II.12 tarkoitettusta kolmansille osapuolille myönnettävästä taloudellisesta tuesta aiheutuvat kulut, jos kyseisessä artiklassa asetetut edellytykset täyttyvät;
- h) Edunsaajan maksamat verot ja maksut, etenkin arvonlisävero, jos ne kuuluvat tukikelpoisiin *välittömiin kuluihin* ja jos sopimuksessa ei toisin määrätä.

II.19.3. Tukikelpoiset välilliset kulut

Jotta *hankkeen välilliset kulut* olisivat tukikelpoisia, niiden on vastattava kohtuullista osuutta edunsaajan kaikista yleiskuluista ja täytettävä artiklassa II.19.1 asetetut tukikelpoisuusehdot.

Tukikelpoiset *välilliset kulut* on ilmoitettava kiinteänä prosenttiosuutena, joka on 7 prosenttia tukikelpoisten *välittömien kulojen* kokonaismäärästä, ellei artiklassa I.3.2 toisin määrätä.

II.19.4. Kulut, jotka eivät ole tukikelpoisia

Niiden mahdollisten muiden kulojen lisäksi, jotka eivät täytä artiklassa II.19.1 asetettuja edellytyksiä, tukikelpoisia eivät ole seuraavat kulut:

- a) Edunsaajan maksama pääoman tuotto ja osinko;
- b) lainoihin ja lainanhoitoon liittyvät kulut;
- c) varaukset tappioiden tai velkojen varalta;
- d) korkokulut;
- e) epävarmat saamiset;
- f) kurssitappiot;
- g) kulut, jotka edunsaajan pankki on veloittanut komissiolta tulevista tilisiirroista;
- h) kulut, jotka edunsaaja ilmoittaa ja jotka katetaan jonkin toisen, unionin talousarviosta rahoitettavan tukea saavan hankkeen yhteydessä. Tällaisiin tukiin kuuluvat myös jäsenvaltioiden myöntämät unionin talousarviosta rahoitetut tuet ja muiden elinten kuin komission unionin talousarvion toteuttamiseksi myöntämät tuet. *Välillisiä kuluja* ei korvata hanketuen piiristä etenkään silloin, jos edunsaajalle on jo myönnetty unionin talousarviosta toimintatukea asianomaiseksi ajanjaksoksi; erityisesti jos edunsaaja saa toimintatukea unionin tai Euratomin talousarviosta, se ei voi ilmoittaa välillisiä kuluja toimintatuen kattamalta ajalta, ellei se pysty osoittamaan, että toimintatuki ei kata mitään toiminnon kuluja.
- i) kolmansilta osapuolilta peräisin olevat luontoissuoritukset;
- j) kohtuuttomat tai perusteettomat kulut;
- k) vähennyskelpoinen arvonlisävero.

ARTIKLA II.20. — ILMOITETTUJEN MÄÄRIEN YKSILÖITÄVYYS JA TODENNETTAVUUS

II.20.1. Kulujen ja rahoitusosuuksien ilmoittaminen

Edunsaajan on ilmoitettava tukikelpoisina kuluina tai korvattavina rahoitusosuuksina

- a) kun on kyse todellisista kuluista: *hankkeesta* todellisuudessa aiheutuneet kulut;

- b) kun tukimuotona on yksikkökuluihin tai yksikkökorvaukseen perustuva tuki: määrä, joka saadaan kertomalla liitteen IV alakohdassa ilmoitettu korvausmäärä yksikköä kohti todellisuudessa käytettyjen tai tuotettujen yksiköiden määrällä;
- c) kun tukimuotona on kertausummana ilmoitettujen kulujen korvaus tai kertakorvaukseen perustuva tuki: artiklassa I.3.2 ilmoitettu kokonaismäärä edellyttäen, että kyseistä määrää vastaavat tehtävät on suoritettu tai kyseistä määrää vastaava osa *hankkeesta* on toteutettu liitteen II mukaisesti;
- d) kun tukimuotona on kiinteämääräisten kulujen tai rahoitusosuuksien korvaus: määrä, joka saadaan soveltamalla artiklassa I.3.2 ilmoitettua kiinteää prosenttiosuutta;
- e) kun on kyse edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti ilmoitetuista yksikkökuluista: määrä, joka saadaan kertomalla edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti yksikköä kohti laskettu määrä todellisuudessa käytettyjen tai tuotettujen yksiköiden määrällä;
- f) kun on kyse edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti ilmoitetuista kertausummana määritetyistä kuluista: edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti laskettu kokonaismäärä edellyttäen, että kyseistä määrää vastaavat tehtävät tai sitä vastaava osa *hankkeesta* on toteutettu asianmukaisesti;
- g) kun on kyse edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti ilmoitetuista kiinteämääräisistä kuluista: määrä, joka on saatu soveltamalla edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti laskettua kiinteää prosenttiosuutta.

II.20.2. Ilmoitettujen kulujen ja rahoitusosuuksien perusteena oleva kirjanpito- ja muu asiakirja-aineisto

Edunsaajan on artiklassa II.27 tarkoitettujen tarkastusten yhteydessä pyydettyä esitettävä seuraavat:

- a) kun on kyse todellisista kuluista: riittävät asiakirjat todisteeksi ilmoitetuista kuluista, kuten sopimukset, laskut ja kirjanpitoasiakirjat.

Edunsaajan ilmoittamien kulujen täytyy myös täsmätä sen kirjanpito-otteiden ja todisteeksi annettujen asiakirjojen kanssa sen tavanomaisissa kirjanpito- ja sisäisissä tarkastuskäytännöissä.

- b) kun tukimuotona on yksikkökuluihin tai yksikkökorvaukseen perustuva tuki: riittävät asiakirjat todisteeksi ilmoitetuista yksikkömääristä.

Edunsaajan ei tarvitse yksilöidä tuella katettavia todellisia tukikelpoisia kuluja tai toimittaa asiakirjoja, kuten kirjanpidon otteita, todisteeksi yksikköä kohti ilmoitetusta määrästä;

- c) kun tukimuotona on kertausummana ilmoitettujen kulujen korvaus tai kertakorvaukseen perustuva tuki: riittävät asiakirjat todisteeksi *hankkeen* asianmukaisesta toteuttamisesta.

Edunsaajan ei tarvitse yksilöidä tuella katettavia todellisia tukikelpoisia kuluja tai toimittaa asiakirjoja, kuten kirjanpidon otteita, todisteeksi kertaussummana ilmoitetusta määrästä;

- d) kun tukimuotona on kiinteämääraisten kulujen tai rahoitusosuuksien korvaus: riittävät asiakirjat todisteeksi tukikelpoisista kuluista tai haetusta rahoitusosuudesta, joihin tai johon kiinteää prosenttiosuutta sovelletaan.

Edunsaajan ei tarvitse yksilöidä tuella katettavia todellisia tukikelpoisia kuluja tai toimittaa asiakirjoja, kuten kirjanpidon otteita, todisteeksi sovelletusta kiinteästä prosenttiosuudesta;

- e) kun on kyse edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti ilmoitetuista yksikkökuluista: riittävät asiakirjat todisteeksi ilmoitetuista yksikkömääristä;
- f) kun on kyse edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti ilmoitetuista kertaussummana määritetyistä kuluista: riittävät asiakirjat todisteeksi *hankkeen* asianmukaisesta toteuttamisesta;
- g) kun on kyse edunsaajan tavanomaisen kustannuslaskentakäytännön mukaisesti ilmoitetuista kiinteämääraisistä kuluista: riittävät asiakirjat todisteeksi tukikelpoisista kuluista, joihin kiinteää prosenttiosuutta sovelletaan.

II.20.3. Kustannuslaskentakäytännön vaatimustenmukaisuuden määrittämistä koskevat edellytykset

II.20.3.1. Edunsaajan ei artiklan II.20.2 alakohdissa (e), (f) ja (g) tarkoitetuissa tapauksissa tarvitse yksilöidä tuella katettavia todellisia tukikelpoisia kuluja; sen on kuitenkin varmistettava, että kustannuslaskentakäytäntö, jota se on noudattanut tukikelpoisia kuluja ilmoittaessaan, täyttää seuraavassa luetellut vaatimukset:

- a) noudatettu kustannuslaskentakäytäntö on sen tavanomainen kustannuslaskentakäytäntö, ja sitä sovelletaan objektiivisten kriteerien perusteella johdonmukaisesti rahoituslähteestä riippumatta;
- b) ilmoitetut kulut voidaan suoraan täsmäyttää sen liikekirjanpitoon kirjattujen määrien kanssa; ja
- c) ilmoitettuja kuluja määritettäessä käytetyt kuluerät eivät sisällä kuluja, jotka eivät ole tukikelpoisia, eivätkä kuluja, jotka on katettu muilla artiklan I.3.2 mukaisilla tukimuodoilla.

II.20.3.2. Jos erityisehdoissa niin määrätään, edunsaaja voi pyytää komissiota arvioimaan, täyttääkö sen tavanomainen kustannuslaskentakäytäntö asetetut vaatimukset. Jos erityisehdoissa niin edellytetään, pyyntöön on liitettävä todistus kustannuslaskentakäytännön vaatimustenmukaisuudesta, jäljempänä 'kustannuslaskentakäytännön vaatimustenmukaisuutta koskeva todistus'.

Kustannuslaskentakäytännön vaatimustenmukaisuutta koskevan todistuksen on oltava

- a) hyväksytyyn tilintarkastajan antama, tai jos edunsaaja on julkisoikeudellinen yhteisö, toimivaltaisen ja riippumattoman virkamiehen antama; ja
- b) laadittu liitteen VII mukaisesti.

Todistuksessa on vahvistettava, että edunsaajan kustannuslaskentakäytäntö, jota se noudattaa tukikelpoisia kuluja ilmoittaessaan, täyttää artiklassa II.20.3.1 asetetut vaatimukset ja mahdolliset erityisehdoissa asetetut lisävaatimukset.

II.20.3.3. Jos komissio on vahvistanut, että edunsaajan tavanomainen kustannuslaskentakäytäntö on vaatimusten mukainen, kyseistä käytäntöä noudattaen ilmoitettuja kuluja ei voida kiistää jälkikäteen, jos

- a) tosiasiallisesti noudatettu käytäntö vastaa komission hyväksymää käytäntöä; ja
- b) edunsaaja ei ole jättänyt ilmoittamatta mitään tietoja saadakseen kustannuslaskentakäytännölleen hyväksynnän.

ARTIKLA II.21. — EDUNSAAJAN SIDOSYHTEISÖJEN KULUJEN TUKIKELPOISUUS

Jos erityisehdoissa määrätään edunsaajan sidosyhteisöistä, tällaisten yhteisöjen kulut ovat tukikelpoisia edellyttäen, että

- a) ne täyttävät samat artikloissa II.19 ja II.20 määrätyt edellytykset, joita sovelletaan edunsaajaan; ja
- b) edunsaaja, jonka sidosyhteisöstä on kysymys, varmistaa, että siihen sovellettavia artiklojen II.4, II.5, II.6, II.8, II.10, II.11 ja II.27 määräyksiä sovelletaan myös kyseiseen yhteisöön.

ARTIKLA II.22. — BUDJETTISIIRROT

Edunsaaja voi muuttaa liitteessä II olevaa alustavaa talousarviota tekemällä budjettikohtien välisiä siirtoja, jos *hanke* toteutetaan liitteessä II kuvatun mukaisesti. Tällainen muuttaminen ei edellytä sopimuksen muuttamista artiklan II.13 mukaisesti.

Edunsaaja ei kuitenkaan saa lisätä alustavaan talousarvioon sellaisiin *alihankintasopimuksiin* liittyviä kuluja, jotka eivät sisälly liitteeseen II, paitsi jos komissio hyväksyy tällaiset ylimääräiset *alihankintasopimukset* artiklan II.11.1 (d) mukaisesti.

Kahta ensimmäistä kohtaa ei sovelleta määriin, jotka ovat artiklassa I.3.2 tarkoitettuja kertasummia tai kertakorvauksia.

ARTIKLA II.23. — RAPORTOINTIVAATIMUSTEN NOUDATTAMATTA JÄTTÄMINEN

Komissio voi purkaa sopimuksen artiklan II.17.2.1 alakohdan (b) mukaisesti ja pienentää tuen määrää artiklan II.25.4 mukaisesti, jos edunsaaja

- a) ei ole toimittanut väli- tai loppumaksupyyntöä yhdessä artikloissa I.4.3 tai I.4.4 tarkoitettujen asiakirjojen kanssa 60 kalenteripäivän kuluessa vastaavan raportointijakson päättymisen jälkeen; ja
- b) ei toimita kyseistä pyyntöä uuden 60 kalenteripäivän määräajan kuluessa komission lähettämästä kirjallisesta muistutuksesta.

ARTIKLA II.24. — MAKSUJEN JA MAKSUAJAN KESKEYTTÄMINEN

II.24.1. Maksujen keskeyttäminen

II.24.1.1. Keskeyttämisperusteet

Komissio voi milloin tahansa keskeyttää osittain tai kokonaan ennakkomaksut ja välimaksut tai loppumaksun edunsaajan osalta,

- a) jos komissiolla on todisteita siitä, että edunsaaja on tehnyt *huomattavia virheitä, sääntöjenvastaisuuksia* tai *petoksia* myöntämismenettelyssä tai sopimuksen täyttämässä, tai jos edunsaaja ei täytä sopimusvelvoitteitaan;
- b) jos komissiolla on todisteita siitä, että edunsaaja on tehnyt systeemisiä tai toistuvia virheitä tai *sääntöjenvastaisuuksia* tai *petoksia* tai rikkonut vakavalla tavalla velvoitteitaan unionin tai Euratomin rahoittamien muiden, sille samankaltaisin ehdoin myönnettyjen tukien yhteydessä, ja jos kyseisillä virheillä, *sääntöjenvastaisuuksilla, petoksilla* tai velvoitteiden rikkomisilla on olennainen vaikutus tähän tukeen; tai
- c) jos komissiolla on epäilyjä siitä, että edunsaaja on tehnyt *huomattavia virheitä, sääntöjenvastaisuuksia* tai *petoksia* tai rikkonut huomattavalla tavalla velvoitteitaan myöntämismenettelyssä tai sopimuksen täyttämässä, ja jos komission on tarpeen selvittää, pitävätkö sen epäilyt paikkansa.

II.24.1.2. Keskeyttämismenettely

Vaihe 1 — Komission on ennen maksujen keskeyttämistä lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se

- a) ilmoittaa tälle
 - i) aikomuksestaan keskeyttää maksut;
 - ii) keskeyttämisen syistä;
 - iii) artiklan II.24.1.1 alakohdissa (a) ja (b) tarkoitetuissa tapauksissa edellytyksistä, joiden on täytyttävä, jotta maksuja voidaan jatkaa; ja
- b) kehottaa edunsaajaa toimittamaan huomautuksensa 30 kalenteripäivän kuluessa *muodollisen ilmoituksen* vastaanottamisesta.

Vaihe 2 — Jos komissio ei saa huomautuksia tai jos se päättää saamistaan huomautuksista huolimatta jatkaa keskeyttämismenettelyä, sen on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se ilmoittaa tälle

- a) maksujen keskeyttämisestä;
- b) keskeyttämisen syistä;
- c) artiklan II.24.1.1 alakohdissa (a) ja (b) tarkoitetuissa tapauksissa niistä lopullisista edellytyksistä, joiden on täyttyvä, jotta maksuja voidaan jatkaa;
- d) artiklan II.24.1.1 alakohdassa (c) tarkoitetuissa tapauksissa alustavasta päivämäärästä, jona tarvittavat tarkastukset on tarkoitus saada päätökseen.

Keskeyttäminen tulee voimaan päivänä, jona komissio lähettää sitä koskevan *muodollisen ilmoituksen* (vaihe 2).

Muissa tapauksissa komission on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus* siitä, ettei se jatka keskeyttämismenettelyä.

II.24.1.3. Keskeyttämisen vaikutukset

Edunsaajalla ei maksujen keskeyttämisjakson aikana ole oikeutta esittää mitään artiklassa I.4.3.4 tarkoitettuja maksupyynnöitä ja niiden perusteena olevia asiakirjoja; tai

edellä tarkoitettujen maksupyyntöjen ja niiden perusteena olevien asiakirjojen voidaan toimittaa heti, kun maksujen suorittamista jatketaan, tai ne voidaan sisällyttää ensimmäiseen artiklassa I.4.1 määrätyn aikataulun mukaiseen maksupyyntöön, joka toimitetaan maksujen jatkamisen jälkeen.

Maksujen keskeyttäminen ei vaikuta edunsaajan oikeuteen keskeyttää *hankkeen* toteuttaminen artiklan II.16.1 mukaisesti tai sen oikeuteen purkaa sopimus artiklan II.17.1 mukaisesti.

II.24.1.4. Maksujen jatkaminen

Jotta komissio voisi jatkaa maksuja, edunsaajan on täytettävä ilmoituksessa asetetut ehdot mahdollisimman pian ja ilmoitettava komissiolle siitä, miten ehtojen täyttämiseksi on edistytty.

Jos maksujen jatkamiselle asetetut ehdot täyttyvät, keskeyttäminen lopetetaan. Komissio tiedottaa tästä edunsaajalle *muodollisella ilmoituksella*.

II.24.2. Maksuajan keskeyttäminen

II.24.2.1. Komissio voi milloin tahansa keskeyttää artikloissa I.4.2, I.4.3 ja I.4.5 määrättyjen maksuaikojen kulumisen, jos maksupyyntöä ei voida hyväksyä, koska

- a) se ei ole sopimusmääräysten mukainen;
- b) sen perusteeksi ei ole esitetty riittäviä asiakirjoja; tai
- c) talousselvitykseen sisältyvien kulujen tukikelpoisuudesta on epäilyjä ja tarvitaan lisätarkistuksia, -arviointeja tai -tarkastuksia.

II.24.2.2. Komission on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se ilmoittaa tälle

- a) keskeyttämisestä; ja

b) keskeyttämisen syistä.

Keskeyttäminen tulee voimaan päivänä, jona komissio lähettää *muodollisen ilmoituksen*.

II.24.2.3. Jos maksuajan keskeyttämisedellytykset eivät enää täyty, keskeyttäminen lopetetaan ja jäljellä olevan maksuajan kulumisen jatkuu.

Jos keskeyttäminen jatkuu yli kaksi kuukautta, edunsaaja voi pyytää komissiota ilmoittamaan, jatketaanko keskeyttämistä edelleen.

Jos maksuajan kulumisen on keskeytetty sen vuoksi, etteivät tekniset raportit tai talousselvitykset ole sopimuksen mukaisia, eikä tarkistettua raporttia tai selvitystä ole toimitettu tai se on toimitettu mutta hylätty, komissio voi purkaa sopimuksen artiklan II.17.2.1 alakohdan (b) mukaisesti ja pienentää tuen määrää artiklan II.25.4 mukaisesti.

ARTIKLA II.25. — TUEN LOPULLISEN MÄÄRÄN LASKEMINEN

Tuen lopullinen määrä riippuu siitä, missä määrin *hanke* on toteutettu sopimusehtojen mukaisesti.

Komissio laskee tuen lopullisen määrän loppumaksun suoritusajankohtana. Laskennassa on seuraavat vaiheet:

Vaihe 1 — Korvausosuuden soveltaminen tukikelpoisiin kuluihin sekä yksikkökorvaukseen, kiinteämääräiseen korvaukseen ja kertakorvaukseen perustuvien rahoitusosuuksien lisääminen

Vaihe 2 — Määrän rajoittaminen *tuen enimmäismäärään*

Vaihe 3 — Voiton tuottamista koskevaan kieltoon perustuva vähennys

Vaihe 4 — Sopimuksenvastaisesta toteutuksesta tai muiden sopimusvelvoitteiden rikkomisesta johtuva vähennys.

II.25.1. Vaihe 1 — Korvausosuuden soveltaminen tukikelpoisiin kuluihin sekä yksikkökorvaukseen, kiinteämääräiseen korvaukseen ja kertakorvaukseen perustuvien rahoitusosuuksien lisääminen

Tämä vaihe toteutetaan seuraavasti:

- a) Jos tukimuotona on artiklassa I.3.2 tarkoitettu tukikelpoisten kulujen korvaaminen, liitteessä III ilmoitettua korvausosuutta sovelletaan niihin *hankkeen* tukikelpoisiin kuluihin, jotka komissio on hyväksynyt asianomaisten kuluerien, edunsaajan ja sidosyhteisöjen osalta;
- b) jos tukimuotona on artiklassa I.3.2 tarkoitettu yksikkökorvaukseen perustuva rahoitusosuus, liitteessä IV ilmoitettu yksikkökorvaus kerrotaan niiden yksiköiden todellisella määrällä, jotka komissio on hyväksynyt asianomaisten edunsaajan ja sidosyhteisöjen osalta;
- c) jos tukimuotona on artiklassa I.3.2 tarkoitettu kertakorvaukseen perustuva rahoitusosuus, komissio soveltaa kyseisessä artiklassa asianomaisen edunsaajan ja sidosyhteisöjen osalta ilmoitettua kertakorvausta edellyttäen, että se katsoo, että

kyseistä korvausta vastaavat tehtävät on suoritettu tai kyseistä korvausta vastaava osa *hankkeesta* on toteutettu liitteen II mukaisesti;

- d) jos tukimuotona on artiklassa I.3.2 tarkoitettu kiinteämääräinen rahoitusosuus, kyseisessä artiklassa ilmoitettua kiinteää prosenttiosuutta sovelletaan komission asianomaisen edunsaajan ja sidosyhteisöjen osalta hyväksymiin tukikelpoihin kuluihin tai rahoitusosuuksiin.

Jos artiklassa I.3.2 määrätään useampien tukimuotojen yhdistelmästä, tuloksena saadut määrät on laskettava yhteen.

II.25.2. Vaihe 2 — Määrän rajoittaminen *tuen enimmäismäärään*

Kokonaismäärä, jonka komissio maksaa edunsaajalle, ei saa missään olosuhteissa ylittää *tuen enimmäismäärää*.

Jos vaiheessa 1 laskettu määrä on suurempi kuin tuen enimmäismäärä, tuen lopullinen määrä rajoitetaan kyseiseen enimmäismäärään.

II.25.3. Vaihe 3 — Voiton tuottamista koskevaan kieltoon perustuva vähennys

Tuki ei saa tuottaa edunsaajalle voittoa, ellei erityisehdoissa toisin määrätä.

Voitolla tarkoitetaan ylijäämää, joka syntyy kun vaiheessa 1 ja 2 lasketusta määrästä, johon on lisätty *hankkeen* kaikki tulot, vähennetään *hankkeen* tukikelpoisten kulujen kokonaismäärä.

Hankkeen tukikelpoisten kulujen kokonaismäärä on niiden tukikelpoisten kulujen kokonaismäärä, jotka komissio on hyväksynyt artiklan I.3.2 mukaisesti korvattavien kuluerien osalta.

Hankkeen tulojen kokonaismäärä on niiden tulojen kokonaismäärä, jotka on vahvistettu, saatu tai varmistettu siihen päivään mennessä, jona edunsaaja laatii loppumaksupyynnön.

Tuloiksi katsotaan seuraavat:

- a) *hankkeen* tuottamat tulot;
- b) rahoitusosuudet, jotka kolmas osapuoli on antanut edunsaajalle tai sen sidosyhteisölle ja erityisesti osoittanut *hankkeen* sellaisten tukikelpoisten kulujen rahoittamiseen, jotka komissio korvaa artiklan I.3.2 mukaisesti.

Tuloiksi ei katsota seuraavia:

- a) kolmansien osapuolten antamat rahoitusosuudet, joita voidaan käyttää muiden kuin sopimuksen mukaisten tukikelpoisten kulujen kattamiseen;
- b) kolmansien osapuolten antamat rahoitusosuudet, joihin ei liity velvoitetta maksaa käyttämättä jäänyttä summaa takaisin *toteutusjakson* päättyessä.
- c) varantojen kasvattamiseen sidotut määrät, kun kyseessä on toimintatuki.

Mahdollinen voitto vähennetään suhteessa *hankkeen* todellisten kulujen lopulliseen korvausmäärään, jotka komissio on hyväksynyt artiklan I.3.2 kululuokissa. Vähennystä sovelletaan vaiheissa 1 ja 2 laskettuun määrään.

II.25.4. Vaihe 4 — Sopimuksenvastaisesta toteutuksesta tai muiden sopimusvelvoitteiden rikkomisesta johtuva vähennys

Komissio voi pienentää *tuen enimmäismäärää*, jos *hanketta* ei ole toteutettu liitteessä II kuvatun mukaisesti (ts. jos *hanketta* ei ole toteutettu tai jos se on toteutettu puutteellisesti, vain osittain tai myöhässä) tai jos jotakin muuta sopimusvelvoitetta on rikottu.

Tukea pienennetään suhteessa *hankkeen* sopimuksenvastaisen toteuttamisen tai muun sopimusrikkomuksen vakavuuteen.

Ennen kuin komissio pienentää tuen määrää, sen on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se

- a) ilmoittaa tälle
 - i) aikomuksestaan pienentää *tuen enimmäismäärää*;
 - ii) määrästä, jolla se aikoo pienentää tukea;
 - iii) vähennyksen syistä;
- b) kehottaa edunsaajaa toimittamaan huomautuksensa 30 kalenteripäivän kuluessa muodollisen ilmoituksen vastaanottamisesta.

Jos komissio ei saa huomautuksia tai jos se päättää saamistaan huomautuksista huolimatta tehdä vähennyksen, sen on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se ilmoittaa tälle päätöksestään.

Jos tukea pienennetään, komissio laskee tuen pienennetyt määrän tekemällä *tuen enimmäismäärään* (*hankkeen* sopimuksenvastaista toteuttamista tai velvoitteiden rikkomisen vakavuutta) vastaavan vähennyksen.

Tuen lopullinen määrä on seuraavista kahdesta määrästä pienempi:

- a) määrä, joka on saatu vaiheissa 1–3; tai
- b) vaiheen 4 tuloksena saatu pienennetty tukimäärä.

ARTIKLA II.26. — TAKAISINPERINTÄ

II.26.1. Takaisinperintä loppumaksun yhteydessä

Jos loppumaksun suorittaminen tapahtuu takaisinperinnän muodossa, edunsaajan on maksettava takaisinperittävä määrä takaisin komissiolle.

Edunsaaja on vastuussa kaikkien sellaisten määrien takaisinmaksusta, jotka komissio on maksanut aiheutta kyseisen edunsaajan sidosyhteisöille niille aiheutuneiden kulujen osittaiseksi kattamiseksi.

II.26.2. Takaisinperintämenettely

Komission on ennen takaisinperintää lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se

- a) ilmoittaa aikovansa periä takaisin aiheutta maksetun määrän;

- b) ilmoittaa takaisinperittävän määrän ja takaisinperinnän syyt; ja
- c) kehottaa edunsaajaa esittämään huomautuksensa määräajan kuluessa.

Jos edunsaaja ei toimita huomautuksia tai jos komissio päättää sen toimittamista huomautuksista huolimatta jatkaa takaisinperintämenettelyä, komissio voi vahvistaa takaisinperinnän antamalla edunsaajalle veloituslaskun muodossa olevan *muodollisen ilmoituksen*, jossa määrätään maksuehdot ja maksupäivä.

Jos maksua ei ole suoritettu veloituslaskussa ilmoitettuun päivämäärään mennessä, komissio perii kyseisen saamisensa

- a) kuittaamalla sen ilman edunsaajan etukäteen antamaa suostumusta sellaista muuta määrää vastaan, jonka komissio tai toimeenpanovirasto on (EU:n tai Euratomin talousarviosta) velkaa edunsaajalle, jäljempänä 'kuittaaminen'.

Komissio voi poikkeuksellisesti kuitata saamisensa jo ennen maksun eräpäivää turvatakseen unionin taloudelliset edut.

Tällaisesta kuittaamisesta voidaan nostaa kanne Euroopan unionin yleisessä tuomioistuimessa SEUT-sopimuksen artiklan 263 mukaisesti;

- b) perimällä sen vakuudesta, jos vakuuden asettamisesta on määrätty artiklassa I.4.2, jäljempänä 'vakuuden käyttöön ottaminen';
- c) oikeusteitse artiklan II.18.2 tai erityisehtojen mukaisesti tai antamalla täytäntöönpanokelpoisen päätöksen artiklan II.18.3 mukaisesti.

II.26.3. Viivästyskorko

Jos maksua ei ole suoritettu veloituslaskussa asetettuun päivämäärään mennessä, takaisinperittävään määrään lisätään artiklan I.4.13 mukainen viivästyskorko veloituslaskun mukaista eräpäivää seuraavasta päivästä siihen päivään asti, jona komissio saa maksun koko saamisestaan, kyseinen päivä mukaan luettuna.

Osasuorituksilla on katettava ensin kulut ja viivästyskorot ja vasta sen jälkeen varsinainen velkapääoma.

II.26.4 Pankkikulut

Takaisinperintämenettelyyn liittyvistä pankkikuluista vastaa asianomainen edunsaaja, paitsi jos sovelletaan direktiiviä 2007/64/EY⁶.

ARTIKLA II.27. — TARKASTUKSET JA ARVIOINTI

II.27.1. Tekniset ja taloustarkastukset ja väli- ja loppuarvioinnit

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/64/EY, annettu 13 päivänä marraskuuta 2007, maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta.

Komissio voi *hankkeen* toteutuksen aikana ja sen jälkeen tehdä teknisiä ja taloustarkastuksia varmistuakseen siitä, että edunsaaja toteuttaa *hanketta* asianmukaisesti ja noudattaa sopimusvelvoitteitaan. Se voi myös tarkastaa edunsaajan lakisääteisen kirjanpidon kertasummien, yksikkökulujen tai kiinteiden määrien säännölliseksi arvioimiseksi.

Tarkastusten yhteydessä käyttöön annettuja tietoja ja asiakirjoja on käsiteltävä luottamuksellisina.

Lisäksi komissio voi tehdä väli- tai loppuarvioinnin, jossa arvioidaan *hankkeen* vaikutuksia asianomaisen unionin ohjelman tavoitteiden pohjalta.

Komission tarkastusten tai arviointien tekijänä voi olla joko komission oma henkilöstö tai ulkopuolinen elin, jonka se on valtuuttanut tekemään ne puolestaan.

Komissio voi aloittaa tällaiset tarkastukset tai arvioinnit sopimuksen täyttämisen aikana ja loppumaksun suorittamispäivästä alkavalla viiden vuoden jaksolla. Edellä tarkoitettu jakso on kolme vuotta, jos *tuen enimmäismäärä* on enintään 60 000 euroa.

Tarkastus- tai arviointimenettely katsotaan aloitetuksi päivänä, jona menettelystä ilmoittava komission kirje on vastaanotettu.

Jos tarkastuksen kohteena on sidosyhteisö, asianomaisen edunsaajan on ilmoitettava asiasta kyseiselle sidosyhteisölle.

II.27.2. Asiakirjojen säilyttämisvelvollisuus

Edunsaajan on säilytettävä kaikki alkuperäiset asiakirjat, etenkin kirjanpito- ja veroasiakirjat, asianmukaiselle välineelle tallennettuina viiden vuoden ajan loppumaksun suorittamisesta. Tämä koskee myös digitaalisessa muodossa olevia alkuperäiskappaleita silloin, kun ne hyväksytään edunsaajan kansallisessa lainsäädännössä, jolloin on noudatettava kyseisessä lainsäädännössä asetettuja edellytyksiä.

Edellä tarkoitettu säilytysjakso on kolme vuotta, jos *tuen enimmäismäärä* on enintään 60 000 euroa.

Ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa määrätyt ajanjaksot ovat pidempiä, jos tuen osalta on käynnissä tarkastuksia, muutoksenhakuja tai riita-asioita tai jos sen osalta on esitetty korvausvaatimuksia, artiklassa II.27.7 tarkoitettut tapaukset mukaan luettuina. Edunsaajan on edellä tarkoitetuissa tapauksissa säilytettävä asiakirjat, kunnes kyseiset tarkastukset on tehty ja kyseiset muutoksenhaut, riita-asiat tai korvausvaatimukset ratkaistu.

II.27.3. Tiedonantovelvollisuus

Edunsaajan on annettava kaikki, myös sähköiset, tiedot, joita komissio tai sen valtuuttama ulkopuolinen elin on pyytänyt.

Jos edunsaaja ei täytä ensimmäisessä alakohdassa määrättyjä velvoitteitaan, komissio voi katsoa, että

- a) kulut, joiden perusteeksi edunsaaja ei ole toimittanut riittäviä tietoja, eivät ole tukikelpoisia;

- b) yksikkökorvaukseen tai kertakorvaukseen perustuva rahoitusosuus tai kiinteämääräinen rahoitusosuus, jonka perusteeksi edunsaaja ei ole toimittanut riittäviä tietoja, on aiheeton.

II.27.4. Paikalla tehtävät tarkastukset

Paikalla tehtävän tarkastuksen aikana edunsaajan on annettava komission henkilöstölle ja komission valtuuttamalle ulkopuoliselle henkilöstölle pääsy paikkoihin ja tiloihin, joissa *hanketta* toteutetaan tai on toteutettu, sekä oikeus tutustua kaikkiin, myös sähköisiin, tietoihin, joita tarvitaan tarkastuksen tekemiseksi.

Edunsaajan on varmistettava, että tällaiset tiedot ovat saatavilla paikalla tehtävien tarkastusten tekoajankohtana ja että pyydyt tiedot annetaan asianmukaisessa muodossa.

Jos edunsaaja kieltäytyy antamasta ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa tarkoitettua pääsy- tai tiedonsaantioikeutta, komissio voi katsoa, että

- a) kulut, joiden perusteeksi edunsaaja ei ole toimittanut riittäviä tietoja, eivät ole tukikelpoisia;
- b) yksikkökorvaukseen tai kertakorvaukseen perustuva rahoitusosuus tai kiinteämääräinen rahoitusosuus, jonka perusteeksi edunsaaja ei ole toimittanut riittäviä tietoja, on aiheeton.

II.27.5. Tarkastukseen liittyvä kuulemismenettely

Tarkastuksen aikana tehtyjen havaintojen perusteella laaditaan alustava kertomus, jäljempänä 'alustava tarkastuskertomus'. Komissio tai sen valtuutettu edustaja toimittaa kyseisen kertomuksen asianomaiselle edunsaajalle, jonka on esitettävä mahdolliset huomautuksensa 30 kalenteripäivän kuluessa kertomuksen vastaanottamispäivästä. Lopullinen kertomus, jäljempänä 'lopullinen tarkastuskertomus', lähetetään asianomaiselle edunsaajalle 60 kalenteripäivän kuluessa huomautusten esittämiselle asetetun määräajan päättymisestä.

II.27.6. Tarkastushavaintojen vaikutukset

Komissio voi lopullisten tarkastushavaintojen perusteella toteuttaa tarpeelliseksi katsomansa toimenpiteet, myös periä takaisin kaikki suorittamansa maksut tai osan niistä artiklan II.26 mukaisesti.

Kun on kyse loppumaksun suorittamisen jälkeisistä lopullisista tarkastushavainnoista, takaisinperittävä määrä vastaa artiklan II.25 mukaisesti määritetyn, tuen tarkistetun lopullisen määrän ja edunsaajalle sopimuksen mukaisesti *hankkeen* toteuttamisesta maksetun kokonaismäärän erotusta.

II.27.7. Systemisiä tai toistuvia virheitä, sääntöjenvastaisuuksia, petoksia ja velvoitteiden rikkomisia koskevat oikaisut

II.27.7.1. Komissio voi laajentaa muista tuista tehdyt tarkastushavainnot koskemaan tätä tukea, jos

- a) asianomaisen edunsaajan todetaan tehneen systeemisiä tai toistuvia virheitä tai *sääntöjenvastaisuuksia* tai *petoksia* tai rikkoneen velvoitteitaan muiden, samankaltaisin ehdoin myönnettyjen EU:n tai Euratomin tukien yhteydessä, ja jos kyseisillä virheillä, *sääntöjenvastaisuuksilla*, *petoksilla* tai velvoitteiden rikkomisilla on olennainen vaikutus tähän tukeen;

ja

- b) lopulliset tarkastushavainnot toimitetaan asianomaiselle edunsaajalle *muodollisella ilmoituksella* yhdessä sellaisen luettelon kanssa, joka sisältää tarkastushavaintojen piiriin kuuluvat tuet artiklassa II.27.1 tarkoitetulla jaksolla.

Tarkastushavaintojen laajentaminen voi johtaa

- a) kulujen hylkäämiseen tukikelvottomina;
- b) tuen määrän pienentämiseen artiklan II.25.4 mukaisesti;
- c) aiheetta maksettujen määrien takaisinperintään artiklan II.26 mukaisesti;
- d) maksujen keskeyttämiseen artiklan II.24.1 mukaisesti;
- e) *hankkeen* toteutuksen keskeyttämiseen artiklan II.16.2 mukaisesti;
- f) sopimuksen purkamiseen artiklan II.17.2 mukaisesti.

II.27.7.2. Komission on lähetettävä asianomaiselle edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se ilmoittaa tälle systeemisistä tai toistuvista virheistä ja aikomuksestaan laajentaa tarkastushavaintojaan, sekä luettelo tuista, joita koskemaan tarkastushavainnot laajennetaan.

- a) Jos tarkastushavainnot koskevat kulujen tukikelpoisuutta, noudatetaan seuraavaa menettelyä:

Vaihe 1 — *Muodollisen ilmoituksen* on sisällettävä

- i) kehoitus esittää huomautukset tarkastushavaintojen piiriin kuuluvien tukien luettelosta;
- ii) pyyntö toimittaa tarkistetut talousselvitykset kaikkien kyseeseen tulevien tukien osalta;
- iii) mahdollisuuksien mukaan komission määrittämä ekstrapoloinnissa sovellettava oikaisuprosentti, jota komissio käyttää laskiessaan määriä, jotka hylätään systeemisten tai toistuvien virheiden tai *sääntöjenvastaisuuksien*, *petosten* tai velvoitteiden rikkomisten vuoksi, jos asianomainen edunsaaja
- katsoo, ettei tarkistettujen talousselvitysten toimittaminen ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista; tai
 - ei toimita tarkistettuja talousselvityksiä.

Vaihe 2 — Asianomaisella edunsaajalla on *muodollisen ilmoituksen* vastaanottamisesta laskettuna 60 kalenteripäivää aikaa toimittaa huomautuksensa ja tarkistetut talousselvitykset tai ehdottaa asianmukaisesti perusteltua vaihtoehtoja oikaisumenetelmää. Komissio voi pidentää tätä ajanjaksoa perustelluissa tapauksissa.

Vaihe 3 — Jos asianomainen edunsaaja toimittaa tarkistetut talousselvitykset, joissa on otettu huomioon tarkastushavainnot, komissio määrittää oikaisun määrän näiden selvitysten perusteella.

Jos edunsaaja ehdottaa vaihtoehtoista oikaisumenetelmää ja komissio hyväksyy tämän menetelmän, komission on lähetettävä edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se ilmoittaa tälle

- i) hyväksyvänsä vaihtoehtoisen oikaisumenetelmän;
- ii) kyseisellä menetelmällä määritetyn tukikelpoisten kulujen tarkistetun määrän.

Muissa tapauksissa komission on lähetettävä asianomaiselle edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se

- i) ilmoittaa, ettei se hyväksy huomautuksia tai ehdotettua vaihtoehtoista menetelmää;
- ii) ilmoittaa tukikelpoisten kulujen tarkistetun määrän, joka on laskettu soveltamalla edunsaajalle alun perin ilmoitettua ekstrapolointimenetelmää.

Jos systemiset tai toistuvat virheet tai *sääntöjenvastaisuudet*, *petokset* tai velvoitteiden rikkomiset havaitaan loppumaksun suorittamisen jälkeen, takaisinperittävä määrä vastaa seuraavien määrien erotusta:

- i) artiklan II.25 mukaisesti määritetty, tuen tarkistettu lopullinen määrä, joka perustuu edunsaajan ilmoittamiin ja komission hyväksymiin tarkistettuihin tukikelpoihin kuluihin tai ekstrapoloinnin tuloksena saatuun tukikelpoisten kulujen tarkistettuun määrään; ja
- ii) edunsaajalle sopimuksen mukaisesti *hankkeen* toteuttamisesta maksettu kokonaismäärä.

b) Jos tarkastushavainnot koskevat sopimusevastaista toteutusta tai jonkin muun sopimusvelvoitteen rikkomista, noudatetaan seuraavaa menettelyä:

Vaihe 1 — *Muodollisen ilmoituksen* on sisällettävä

- a) edunsaajalle osoitettu kehoitus esittää huomautukset tarkastushavaintojen piiriin kuuluvien tukien luettelosta; ja
- b) kiinteä oikaisuprosentti, jota komissio aikoo soveltaa *tuen enimmäismäärään* tai sen osaan suhteellisuusperiaatetta noudattaen.

Vaihe 2 — Asianomaisella edunsaajalla on *muodollisen ilmoituksen* vastaanottamisesta laskettuna 60 kalenteripäivää aikaa toimittaa huomautuksensa tai ehdottaa asianmukaisesti perusteltua vaihtoehtoista kiinteää prosenttiosuutta.

Vaihe 3 — Jos komissio hyväksyy edunsaajan ehdottaman vaihtoehtoisen kiinteän prosenttiosuuden, sen on lähetettävä asianomaiselle edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se ilmoittaa tälle

- a) hyväksyvänsä vaihtoehtoisen kiinteän prosenttiosuuden;
- b) kyseistä kiinteää prosenttiosuutta soveltamalla saadun tuen oikaistun määrän.

Muissa tapauksissa komission on lähetettävä asianomaiselle edunsaajalle *muodollinen ilmoitus*, jossa se

- i) ilmoittaa, ettei se hyväksy huomautuksia tai ehdotettua vaihtoehtoista kiinteää prosenttiosuutta;
- ii) ilmoittaa tuen oikaistun määrän, joka on laskettu soveltamalla edunsaajalle alun perin ilmoitettua kiinteää prosenttiosuutta.

Jos systeemiset tai toistuvat virheet tai *sääntöjenvastaisuudet*, *petokset* tai velvoitteiden rikkomiset havaitaan loppumaksun suorittamisen jälkeen, takaisinperittävä määrä vastaa seuraavien määrien erotusta:

- i) kiinteämääräisen oikaisun tekemisen jälkeen saatu tuen tarkistettu lopullinen määrä; ja
- ii) edunsaajalle sopimuksen mukaisesti *hankkeen* toteuttamisesta maksettu kokonaisuusmäärä.

II.27.8. OLAFin tarkastukset ja todentamiset

Euroopan petostentorjuntavirastolla (OLAF) on tarkastuksia ja todentamisia varten samat oikeudet, erityisesti pääsy- ja tiedonsaantioikeudet, kuin komissiolla.

OLAF voi neuvoston asetuksen (Euratom, EY) N:o 2185/96⁷ ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013⁸ mukaan tehdä paikalla suoritettavia todentamisia ja tarkastuksia noudattaen menettelyjä, joista säädetään unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi *petoksilta* ja muilta *sääntöjenvastaisuuksilta* annetussa unionin lainsäädännössä.

OLAFin tarkastushavainnot voivat johtaa siihen, että komissio perii tukia takaisin edunsaajilta.

OLAFin tutkimuksessa tehdyt havainnot voivat lisäksi johtaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikoskanteen nostamiseen.

II.27.9. Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastukset

Euroopan tilintarkastustuomioistuimella on tarkastuksia ja todentamisia varten samat oikeudet, erityisesti pääsy- ja tiedonsaantioikeudet, kuin komissiolla.

⁷ Neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista.